



Bijzondere bergwandeling Utrecht - Griftpark

Auteur: Marycke Naber

Binnenstad Utrecht, Griftpark

Goede wijn behoeft geen krans: de binnenstad van Utrecht is een van de fraaiste van Nederland. De serie bijzondere bergwandelingen gaat over voormalige vuilstorten, in dit geval het Griftpark, eind 20e eeuw 'Gifpark' genaamd, tegenwoordig een recreatiegebied. Dit keer geen berg, op een heuveltje in het Griftpark en wat hoogteverschillen langs de Singel en de Oude Gracht na. Een betrekkelijk korte wandeling, maar onderweg is van alles te beleven.

Meer van deze wandelingen over voormalige vuilstorten zijn te downloaden op www.naberpaden.nl onder de rubriek Bijzondere bergwandelingen.

Routebeschrijving

Start: station Utrecht Centraal, afstand 9,5 km

NB Op maandag is stadsboerderij de Griftsteede in het Griftpark gesloten. Een alternatieve route is beschreven.

- Verlaat het station via de uitgang Centrum. Volg bij Hoog Catharijne de pijlen naar het centrum.
- Loop na de uitgang van Hoog Catharijne langs de rechterkant van het plein, ga aan het eind LA, Vredenburg, en meteen RA, Drieharingstraat.
- Ga aan het eind LA langs de Oude Gracht en bij de 1e brug (voor u stadskasteel Oudaen) RA.

Het versterkte patriciërshuis werd kort na 1276 gebouwd als het stamhuis van de familie Zoudenbalch en kwam in 1395 in bezit van de familie van Oudaen. Van 1758 tot 1965 heeft het huis dienst gedaan als bejaardentehuis, vanaf 1986 is het een horecagelegenheid.

1. Ga aan de overkant van de gracht RA, langs de Winkel van Sinkel.

Het pand met de vier gietijzeren kariatiden is in opdracht van de uit Duitsland afkomstige Anton Sinkel gebouwd als eerste warenhuis in Nederland en in 1839 geopend. De firma Sinkel was in 1822 in Amsterdam begonnen als manufacturenzaak en had ook filialen in Leeuwarden, Rotterdam en Leiden.

- Loop RA langs de gracht en houd links aan langs het neoclassicistische stadhuis uit 1830. Zie de plaquettes links op de gevel en rechts naast het bordes.
- Ga daarna LA, Oudkerkhof, bij het kruispunt RD, Achter St.-Pieter. Houd rechts aan langs gebouw De Krakeling op nr. 8 en ga bij het kruispunt LA, Pieterskerkhof.

De romaanse Pieterskerk uit 1048 vormde de oostpunt van het Utrechtse 'Kerkenkruis',

waarvan de Domkerk het middelpunt was. De kerk is een aantal keer door brand beschadigd en de meest westelijke travee met de twee bijbehorende torens is afgebroken na beschadiging door een tornado in 1674. Toch is het de meest compleet bewaarde romaanse kerk in Utrecht. Na de Reformatie in 1580 werd de kerk jarenlang gebruikt als kazerne, het koor van 1621 tot 1625 als snijkamer van de latere universiteit. Sinds 1656 is de kerk in gebruik als Waalse Kerk.

2. Ga de 1e straat LA, Pieterstraat, bij het kruispunt LA langs de Kromme Nieuwegracht. Loop bij het kruispunt RD, Jansdam, ga aan het eind RA, Korte Jansstraat.
 - Straat naar links negeren, houd bij het driehoekige plein links aan, Janskerkhof, langs het standbeeld van Willibrord te paard.
 - Steek de drukke weg over en loop langs de voorgevel van de Janskerk, het Anne Frankmonument en de hoofdwacht met een gevelsteen uit 1660.

De romaanse kerk uit 1040 vormde het noordelijke punt van het 'Kerkenkruis'. Na beschadiging door de tornado van 1674 is het westwerk met de nog resterende zuidelijke toren afgebroken en vervangen door de huidige gevel.

- Steek het Janskerkhof over, ga RA en de 1e straat LA, Boothstraat. Ga aan het eind RA, Voorstraat, dan de 1e straat LA, Plompetorengracht, langs de linkerkant van het water.
3. Ga aan het eind LA, v.Asch v. Wijckskade, dan de 1e straat RA, Begijnkade. Ga RA over de brug, daarna RA over het onverharde pad langs de Weerdsingel O.Z.
 - Ga voor de ophaalbrug LA over het halfverharde pad langs het water. Ga na het brugje schuin RA over het gruispad, aan het eind daarvan LA over het tegelvoetpad.

Je bevindt je in het Griftpark. Op deze plek aan de Biltse Grift bevond zich sinds 1841 de vuiloverslagplaats, De Vaalt, en sinds 1860 de gemeentelijke gasfabriek. Na de ontdekking van het aardgasveld te Slochteren in 1959 werden in 1969 de oude gashouders gesloopt en werd de overslagplaats van huisvuil gesloten. In de jaren zeventig werd er een stadspark aangelegd.

Naar aanleiding van de Lekkerkerk-affaire kwam in 1980 zeer zware vervuiling met onder meer kankerverwekkende stoffen aan het licht. Het park kreeg al gauw de bijnaam 'Gifpark' en werd in de zomer van dat jaar voor driekwart afgesloten. Wat de aanpak van de vervuiling betreft moest het wiel nog worden uitgevonden. Daarom duurde het tot 1993 voordat met de sanering werd begonnen. Het meest vervuilde gebied is geïsoleerd door een 1235 meter lange schermwand van plaatselijk 64 meter diep, tot de kleilaag onder het park. Binnen dat gebied loopt de Biltse Grift nu door een bak, waardoor het geen contact meer heeft met de ondergrond.

In de randgebieden, waar de vervuiling minder diep zat, is de grond afgegraven en opgevuld met schone grond. Vervolgens is op het hele gebied een deklaag van 1 à 1,5 meter aangebracht, bestaande uit een isolatielaag van 20 cm en een leeflaag voor de planten en bomen. Vanaf 2002 is het gebied opnieuw ingericht als stadspark. De grondwaterbeheersing is een kwestie van 'eeuwigdurende' zorg. De totale kosten van de sanering schat men op zo'n 250 miljoen euro, maar het heeft wel een schat aan kennis over de aanpak van bodemverontreiniging opgeleverd.

4. Loop bij de brug RD, ga bij de volgende brug LA, een halfverhard pad, bij de vijfsprong RA, aan het eind van het pad voor de bebouwing RA.
 - Ga bijna aan het eind van dit tegelpad RA door het metalen hekje en maak een rondje door de bloementuin.

Tien jaar voor de hernieuwde opening van het Griftpark hebben een aantal buurtbewoners deze bloementuin ingericht, die nog steeds door een groepje buurtbewoners wordt onderhouden. In de tuin groeien 400 soorten planten en struiken, daarnaast een aantal hoogstamfruitbomen en amandelbomen. In het tuinkruidengedeelte staan veel soorten medicinale planten. Achter de bloementuin is een paddenpoel gegraven.

- Ga met je rug naar de ingang van de bloementuin RA en houd links aan over het brede halfverharde pad. Ga het 1e tegelpad LA en blijf dat volgen.

NB Ga op maandag (op die dag is stadsboerderij de Griftsteede gesloten) bij het kruisende halfverharde pad RA, aan het eind RA en weer RA over het betonpad. Zie verder bij routepunt 6.

5. Sla na de haakse bocht naar rechts bij het pleintje met fietsenrekken RA door het metalen hek van stadsboerderij de Griftsteede.
 - Ga het 1e tegelpad LA langs de kinderboerderij. Ga het 1e tegelpad LA en RD de helling af, daarna RA.
 - In deze hoek kun je rondlopen door de Groenkapel, een ecologische stenen- en plantentuin, waar vrijwilligers bouwsels maken met afvalstenen van de gemeente.
 - Ten zuiden daarvan bevindt zich de educatieve tuin. Loop daarna langs het gebouw van de Griftsteede, langs de speeltuin en door het hek. Ga na het opstapje RA en het 1e betonpad LA.
6. Loop RD de uitkijkheuvel op, daar schuin RA de trap af, daarna RD over het betonpad. Ga aan het eind daarvan LA over de stapstenen.
 - Houd aan de overkant van het water links aan over het schelpenpad door de Natuurkern, met veel soorten wilde planten en struiken.
 - Aan het eind bij het kunstwerk 'Drei Figuren' van Thomas Schutte ga je LA. Houd links aan langs de vijver en de horeca.
 - Ga bij het brede natuurstenen pad RA over de brug. Steek aan het eind schuin LA de weg over via de oversteekplaats, ga daarna LA, meteen schuin RA en weer schuin RA, Kapelstraat.
7. Ga de 1e straat RA, Staalstraat, aan het eind LA (ook Staalstraat). Ga aan het eind RA, Leistraat, aan het eind daarvan LA, St.-Janshovenstraat.
 - Sla aan het eind RA en meteen na de brug LA over het voetpad. Ga bij de splitsing schuin LA omhoog. Dit is het Lucasbolwerk.
8. Ga het 1e pad RA, bij de rotonde RD en verder langs de klinkerstraat (Lucasbolwerk). Steek aan het eind daarvan de drukke (!) weg over bij de oversteekplaats.
 - Ga LA, even later RA over het halfverharde voetpad langs het informatiebord over de stadsmuur. Blijf RD lopen langs de singel.
 - Sla aan het eind LA en voor de brug RA langs het informatiepaneel over de historie van Park Lepelenburg.
 - Ga het 1e pad RA, houd links aan, ga aan het eind RA. Steek de klinkerweg over en loop RD over het onverharde pad langs het water.
9. Ga aan het eind schuin LA over het halfverharde pad. Rechts staat het Leeuwenbergh Gasthuis.

Dit is in 1567 als pesthuis gebouwd met geld uit de nalatenschap van Agnes van Leeuwenberch. De ziekte was op dat moment aan het verdwijnen, daarom deed het gebouw al gauw dienst als gasthuis. Later werd het gebruikt als kazerne, universiteitsgebouw, laboratorium en een tehuis voor aankomende apothekers. In 1930 werd het de NH Leeuwenbergkerk. Sinds 2004 is het gebouw eigendom van de Stichting Vrienden van Leeuwenbergh, die het in 2007 heeft laten restaureren.

- Pad naar rechts en naar links negeren. Bovenaan staat museum en sterrenwacht Sonnenborgh.

Dit is in 1552 op last van keizer Karel V gebouwd als een van de vier stenen bolwerken aan de Stadsbuitengracht. Halverwege de 19e eeuw zorgde hoogleraar Buys Ballot ervoor dat de Sterrenwacht van de Smeetoren naar de Sonnenborgh verhuisde en richtte hij op deze plaats het KNMI op. Na het vertrek daarvan naar De Bilt in 1897 stond Sonnenborgh weer geheel in het teken van de sterrenwacht. Nu is het een publiekssterrenwacht en een museum voor weerkunde, sterrenkunde en bastiongeschiedenis.

- Steek weer beneden de klinkerweg over en loop RD over het voetpad. Houd links aan.

De gevelsteen in het poortgebouw is gemaakt naar een tekening uit 1530 van de middeleeuwse Tolsteegpoorten die hier hebben gestaan. Zij vormden samen met de Catharijne-, Weerd- en Wittevrouwenpoort de toegang tot de stad Utrecht. Rond 1550 werden de Tolsteegpoorten afgebroken en vervangen door een enkele poort. Halverwege de 19e eeuw werden alle vier de stadspoorten gesloopt.

10. Ga na de poort RA langs het Louis Hartloopercomplex. Steek bij het kruispunt De Wijde Doelen over en ga dan meteen LA steil naar beneden door een tunneltje onder het café door.
 - Na de haakse bocht naar rechts loop je over een werf van de Oude Gracht. Ga bij de Vollersbrug RA, de trap op en bovenaan LA.
 - Loop bij de brug RD de trap af en over de werf. Ga de tweede houten trap op, bovenaan LA en de 1e straat RA, Vrouwjuitenstraat.
11. Ga na nr. 8 LA door het metalen hek en loop RD. Ga meteen na de pergola RA over het houtsnipperpad, bij het ronde pleintje LA. Volg het klinkerpad met de bocht naar links.
 - Ga direct na het vlonderbrugje RA door het poortgebouw, aan het eind LA. Loop bij het kruispunt RD, Lange Nieuwstraat.
 - Ga direct na Museum Catharijneconvent RA, Catharijnesteeg, aan het eind LA langs de Nieuwe gracht, bij de 3e brug schuin RA. Voor je zie je Paushuize.

Het huis is vanaf 1517 gebouwd in opdracht van Adrianus VI, de enige Nederlandse paus. Adriaan was in die tijd nog geen paus. Hij was verbonden aan het hof van keizer Karel V in Spanje en hoopte ooit terug te keren naar zijn geboortestad Utrecht. Hij werd echter in 1522 tot paus gekozen en stierf 600 dagen later onder dubieuze omstandigheden in Rome. Hij heeft dit huis dus nooit bewoond.

12. Ga de 1e straat LA, Achter de Dom. Na de bocht naar rechts ga je LA door de achteringang van de Pandhof van de Domkerk. Verlaat deze aan de andere kant.

Als de Pandhof gesloten is, loop dan RD, ga aan het eind LA, Voetiusstraat, en bij het Domplein LA voor de Dom langs naar de gotische ingang van de Pandhof.

- Met je rug naar de ingang van de Pandhof bevindt zich links het Academiegebouw (zie het informatiebord).

- Ga RA langs het afgietsel van de runesteen van koning Harald van Denemarken (zie de plaquette) en langs het informatiebord over historisch Utrecht naar de ingang van de Dom.

Deze is tussen eind 13e en begin 16e eeuw gebouwd ter vervanging van de romaanse St.-Maartenskerk. Het plein is na 1826 ontstaan, toen het laatste puin van het door de tornado van 1674 ingestorte schip is geruimd.

- Iets voorbij de ingang van de Dom bevindt zich de ingang van DOMunder, waar restanten van het castellum samen met vroeg-middeleeuwse resten zijn blootgelegd. Zeer de moeite waard!
- Loop via het poortje links van de Domtoren tussen nrs. 21a en 22 naar Flora's Hof.

(Deze sluit om 17.00. Loop, indien gesloten, onder de Domtoren door en RD, Servetstraat. Zie verder bij routepunt 13.) Flora's Hof, van 1803 tot 1934 een kwekerij, is sinds 2007 na de herinrichting in 19e-eeuwse stijl openbaar toegankelijk.

- Verlaat de hof aan de rechterkant en ga LA, Servetstraat.
13. Ga na de brug de 2e straat RA en meteen schuin LA, Buurkerkhof. Ga na Museum Speelklok (zie het informatiebordje over de Buurkerk) RA, dan de 1e steeg LA, Buurkerksteeg.
- Aan het eind ziet u voor u Huis Zoudenbalch (zie het informatiebordje aan de rechterkant). Ga hier LA, Donkerstraat.
 - Steek de winkelstraat over en ga RD, Kuipersteeg, aan het eind bij het Eloyen Gasthuis uit omstreeks 1440 RA, Boterstraat.
 - Steek de Mariaplaats schuin over, ga aan het eind RD. Na de poort betreedt je de Pandhof Sinte Marie. Ga LA het trapje af en na de haakse bocht van de kloostergang RA de tuin in.

De 11e-eeuwse kloostergang behoorde tot de voormalige Mariakerk van de proosdij van Sint Maria of Oudmunster. De kerk, die dateerde uit de 11e en 12e eeuw en gold als een van de fraaiste romaanse gebouwen in Nederland, is in de eerste helft van de 19e eeuw afgebroken.

14. Ga in de verste hoek aan de linkerkant de trap op en even later LA door het metalen hek, aan het eind van het steegje RD over het smalle pad over het pleintje, daarna RA, aan het eind LA.
- Steek tweemaal de weg over bij de verkeerslichten, ga daarna RA via de oversteekplaats, dan LA en even later RA de roltrap op, Hoog Catharijne. Volg daar de pijlen naar de stationshal.

Praktische informatie

Kijken

Museum en sterrenwacht Sonnenborgh, Zonnenburg 2, 030-8201420, sonnenborgh.nl
 Museum Catharijneconvent, Lange Nieuwstraat 38, 030-2313835, catharijneconvent.nl.
 Museumkaart geldig

Dom van Utrecht, ingang Domplein, 030-2310403, domkerk.nl

DOMunder, 030-2339999 (di t/m zo). Tickets verkrijgbaar op Domplein 4, Utrecht.

Reserveren op domunder.nl

Domtoren, Domplein 21, 030-2360010, domtoren.nl

Museum Speelklok, Steenweg 6, Utrecht, 030 231 2789, museumspeelklok.nl.

Museumkaart geldig

Eten en drinken

Allerlei horecagelegenheden in en om het centrum van Utrecht

Restaurant Griffpark 1, Blauwkapelseweg 30, 030-2716699, griffpark1.nl

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/bijzondere-bergwandeling-utrecht---griffpark/16880/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de rijk geïllustreerde wandelgids Romeinse Veldtochten beschrijft Marycke Naber zeven routes in het Limesgebied, de noordgrens van het Romeinse Rijk: langs reconstructies van Romeinse wegen, wachttorens en fundamenten van forten, en langs musea en dergelijke waar opgegraven Romeinse schatten te bezichtigen zijn. Historica Ester Smit heeft bij elk hoofdstuk boeiende themaverhalen geschreven over het dagelijks leven van de Romeinen en hun relatie tot de oorspronkelijke bewoners. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.



4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50